

Nr 293.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.; given Stockholms slott den 8 april 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter:

I årets statsverksproposition framhöll jag, vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, att jag, med hänsyn till det läge, vari spörsmålet om ändrade avlöningsbestämmelser för statliga befattningshavare då befann sig, icke var beredd att underställa frågan om dyrtidstillägg under nästa budgetår Kungl. Maj:ts slutliga prövning. Jag förutsatte i stället, att förslag i ämnet senare skulle genom särskild proposition föreläggas riksdagen. I avbidan på denna proposition beräknades under de olika huvudtitlarna särskilda anslag för ifrågavarande ändamål.

Den 18 mars 1938 har Kungl. Maj:t beslutat avlåtande till riksdagen av proposition (nr 263) med förslag till civilt avlöningsreglemente m. m. Det nya reglementet skall enligt propositionen träda i kraft den 1 juli 1939. Med hänsyn härtill får jag nu återkomma till frågan om dyrtidstillägg för nästa budgetår.

De allmänna grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst återfinnas i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med däri genom kungörelserna den 18 juni 1926 (nr 270), den 14 juni 1928 (nr 210), den 26 juni 1931 (nr 274), den 28 juni 1935 (nr 383), den 12 februari 1937 (nr 45) och den 18 juni 1937 (nr 433) gjorda ändringar. Beträffande dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer äro bestämmelser meddelade i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 275), vilken i vissa delar ändrats genom kungörelserna den 18 juni 1926 (nr 271), den 18 juni 1927 (nr 252), den 17 maj 1935 (nr 171) och den 18 juni 1937 (nr 432). I fråga om dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare å indragningsstat gäller kungörelsen den 28 juni 1935 (nr 384). Vad angår dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. gäller härom en den 15 juni 1923 utfärdad kungörelse (nr 267) med ändringar genom kungörelserna den 18 juni 1926 (nr 272), den 18 juni 1927 (nr 253), den 22 juni 1932 (nr 303) och den 11 december 1936 (nr 630).

Förutom till de statens befattningshavare och pensionärer, vilka inbegripas under de nu nämnda kungörelserna, utgå dyrtidstillägg även till åtskilliga andra personalgrupper, bland vilka må nämnas lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter samt föreståndare och lärare vid lantmanna-, lanthushålls- och lantbruksskolor.

Genom kungörelse den 26 juni 1933 (nr 425) ha bestämmelser meddelats, vilka innebära avvikelser från de maximibelopp för månad, å vilka dyrtidstillägg enligt 1923 års grunder må utgå. Ifrågavarande maximibelopp fastställdes därvid för nyreglerad avlöning till 700 kronor i månaden (förut 800 kronor) och för oreglerad avlöning till 600 kronor i månaden (förut 650 kronor). Vad sålunda föreskrivits gäller enligt kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 431) jämväl för innevarande budgetår.

Vid min anmälan denna dag av proposition angående ändrade pensionsbestämmelser för lärare vid folk- och småskolor m. fl. framhöll jag, att de sakkunniga för utredning rörande folk- och småskolläraernas tjänste- och familjepensionering, vilka bland annat för nämnda pensionering förordad införande av ett system med pensionsavdrag i stället för hittills tillämpade anordning med pensionsavgifter, av praktiska skäl och med beaktande av den ställning, 1936 års lönekommitté intagit till frågan om sättet för beräkning av dyrtidstillägg, icke funnit skäl föreslå någon ändring i den för ifrågavarande befattningshavare nu gällande bestämmelsen, att dyrtidstillägget skall beräknas å avlöningsförmånerna utan avdrag för befattningshavarens bidrag till pensionering. Jag ansluter mig till denna ståndpunkt.

I samma proposition har framlagts förslag om rätt för lärare vid folk- och småskolor m. fl. att i visst fall erhålla uppskjuten livränta. Å sådan bör, i likhet med vad som enligt kungörelse den 17 maj 1935 (nr 171) gäller i fråga om uppskjuten livränta enligt civila och militära tjänstepensionsreglementena samt tjänstepensionsreglementet för arbetare, dyrtidstillägg icke utgå. Då en rörlig del ingår i de föreslagna nya familjepensionerna, bör ej heller å dessa utgå dyrtidstillägg.

Avlöningsreglementet den 30 september 1937 (nr 868) för lärare vid folk- och småskolor äger icke tillämpning å övningslärare. Beträffande timlärare gäller, att timlärare i läsämne äger åtnjuta arvode enligt de i 34 § i reglementet meddelade föreskrifterna. Enligt bestämmelserna angående statsbidrag till avlöning av lärare vid folk- och småskolor m. m. utgår statsbidrag till avlönande av timlärare i läsämne, där ej skolöverstyrelsen för visst fall annorlunda medgivit, allenast till skoldistrikt, där överlärare är anställd, och i den mån timlärare förordnats att meddela undervisning det antal veckotimmar, varmed överlärarens undervisningsskyldighet enligt av överstyrelsen fastställd instruktion understiger 30 veckotimmar. Vid årets riksdag har härutinnan vidtagits den ändringen, att statsbidrag, med visst undantag, medgivits jämväl till arvoden åt annan timlärare än timlärare i läsämne, under förutsättning dock att berörda arvoden ej uppgå till högre belopp än de i 34 § avlöningsreglementet angivna timlärararvodena. Då dyrtidstillägg utgår å oförmälda arvoden till timlärare i läsämne, torde dylikt tillägg böra utgå jämväl å sådana arvoden till annan timlärare, till vilka statsbidrag utgår.

I proposition den 3 mars 1938 (nr 230) har Kungl. Maj:t framlagt förslag till löneroglering från och med den 1 januari 1939 för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och högre folkskolor. Efter det lönerogleringen trätt i kraft, torde dyrtidstillägg böra utgå till ifrågavarande lärare enligt samma grunder, som gälla för statens befattningshavare vid s. k. nyreglerade verk. Kostnaden härför bör bestridas av statsmedel.

I övrigt förordar jag, att dyrtidstillägg under nästa budgetår må åtnjutas enligt samma grunder, som gälla för innevarande budgetår.

Utgifterna för dyrtidstillägg böra under nästa budgetår bestridas beträffande befattningshavare och pensionärer vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar, försäkringsinspektionen och statens pensionsanstalt från de medel, av vilka verkets eller institutionens utgifter i övrigt bestridas. I fråga om andra befattningshavare och pensionärer bör utgiften för dyrtidstillägget avföras å de anslag å riksstaten, som äro avsedda för dyrtidstilläggs täckande, dock med iakttagande att, där arbetslönerna vid försvarsväsendets verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen böra bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag.

Kostnaderna för dyrtidstillägg under nästa budgetår torde, i den mån särskilda anslag för kostnadernas bestridande erfordras å riksstaten under II—XI huvudtitlarna, kunna beräknas med utgångspunkt från de procent-

tal som tillämpas vid en levnadskostnadsindex av 166 enligt följande sammanställning (beloppen överensstämmer med de i statsverkspropositionen beräknade anslagsbeloppen):

under andra huvudtiteln	kronor	1,550,000
» tredje »	»	235,000
» fjärde »	»	6,458,700
» femte »	»	6,200,000
» sjätte »	»	250,000
» sjunde »	»	2,900,000
» åttonde »		
a) befattningshavare i statens tjänst.....	»	5,600,000
b) befattningshavare vid vissa statsunderstödda un- dervisnings- m. fl. anstalter.....	»	16,000,000
» nionde huvudtiteln.....	»	1,500,000
» tionde »	»	1,100,000
» elfte »	»	11,300,000
	Summa kronor	53,093,700.

I sammanställningen ha kostnaderna för dyrtidstillägg åt nomadlärare, vilka från och med nästa budgetår föreslagits skola åtnjuta avlöning enligt avlöningsreglementet för lärare vid folk- och småskolor m. fl., inräknats i anslaget under åttonde huvudtiteln till befattningshavare i statens tjänst. Kostnaderna för dyrtidstillägg åt lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och högre folkskolor ha upptagits under samma huvudtitels anslag till befattningshavare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de av mig förordade grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1938/39;

dels besluta, att utgifterna för dyrtidstillägg skola bestridas beträffande befattningshavare och pensionärer vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar, försäkringsinspektionen och statens pensionsanstalt från de medel, av vilka verkets eller institutionens utgifter i övrigt bestridas;

dels besluta, att utgifterna för dyrtidstillägg, där arbetslönerna vid försvarsväsendets verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, skola bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag;

dels till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* å driftbudgeten för budgetåret 1938/39 såsom *förslagsanslag* anvisa

under andra huvudtiteln	kronor	1,550,000
» tredje »	»	235,000
» femte »	»	6,200,000
» sjätte »	»	250,000
» sjunde »	»	2,900,000
» åttonde »	»	5,600,000
» nionde »	»	1,500,000
» tionde »	»	1,100,000;

dels å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1938/39 såsom *förslagsanslag* anvisa

till <i>Försvarsdepartementet: Dyrtidstillägg</i>	kronor	39,000
» <i>Försvarsstabens: Dyrtidstillägg</i>	»	28,000
» <i>Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Dyrtidstillägg</i>	»	7,500
» <i>Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret</i>	»	4,250,000
» <i>Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret</i>	»	1,700,000
» <i>Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet</i>	»	420,000
» <i>Försvarsväsendets kemiska anstalt: Dyrtidstillägg</i>	»	5,700
» <i>Militärmeteorologisk informations-tjänst: Dyrtidstillägg</i>	»	5,900
» <i>Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Dyrtidstillägg</i>	»	2,600;

dels till *Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter* å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1938/39 anvisa

ett *förslagsanslag* av kronor 16,000,000;

dels ock å driftbudgeten under elfte huvudtiteln för budgetåret 1938/39 såsom *förslagsanslag* anvisa

till <i>Dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer</i>	kronor	5,000,000
» <i>Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade</i>		

Kungl. Maj:ts proposition nr 293.

	<i>änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl.</i>	kronor 2,500,000
till	<i>Dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare m. fl.</i>	» 2,700,000
»	<i>Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare</i>	» 1,100,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. J. Arrhenius.